

РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Необґрунтоване ухилення однієї із сторін від укладення основного договору, передбаченого попереднім договором, може бути підставою для відшкодування другій стороні збитків, завданих простроченням, якщо інше не встановлено попереднім договором або актами цивільного законодавства (ч. 2 ст. 635 ЦК України).

Вирішуючи спір про повернення авансу та відшкодування збитків, завданих одній із сторін попереднього договору, суду слід встановити причину неукладення основного договору, чи мало місце необґрунтоване ухилення однієї із сторін від укладення договору, а також з'ясувати умови відповідальності, які були встановлені попереднім договором

ПОСТАНОВА

Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України
від 24 жовтня 2012 р. у справі № 6-119цс12
(в и т я з)

У березні 2010 р. Г. звернувся до суду з позовом до М. про стягнення коштів. Позивач посплався на те, що 23 вересня 2008 р. між ним та відповідачем було укладено попередній договір, за умовами якого М. зобов'язався до 30 жовтня 2008 р. продати, а він — купити земельну ділянку загальною площею 0,0623 га; він також передав М. передоплату (аванс) в розмірі 24 тис. грн, однак основний договір укладено не було, оскільки продавець не надав нотаріусу повного пакета документів, необхідних для укладення договору купівлі-продажу земельної ділянки.

Г. просив суд стягнути з відповідача 24 тис. грн авансу та 32 тис. 282 грн 40 коп. збитків, передбачених попереднім договором.

Шевченківський районний суд м. Києва рішенням від 8 листопада 2011 р., залишеним без

змін ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 31 січня 2012 р., в задоволенні позову відмовив.

Ухвалою колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 9 квітня 2012 р. касаційну скаргу Г. відхилено, рішення Шевченківського районного суду м. Києва від 8 листопада 2011 р. та ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 31 січня 2012 р. залишено без змін.

У поданій до Верховного Суду України 2 липня 2012 р. заяві Г., пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, зокрема ст. 635 ЦК, просив скасувати зазначену ухвалу колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду Украї-

ни з розгляду цивільних і кримінальних справ та постановити нове рішення — про стягнення 24 тис. грн.

На підтвердження своїх доводів Г. навів ухвалу колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 30 вересня 2009 р. в справі № 6-2288св09, рішення колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 15 квітня 2009 р. в справі № 6-15883св08, ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25 серпня 2011 р. в справі № 6-20504св11 та від 6 березня 2012 р. в справі № 6-1207ск12, рішення колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23 листопада 2011 р. в справі № 6-2226св11, а також ухвалу судді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 березня 2012 р. в справі № 6-45857св11.

Ухвалою колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 3 вересня 2012 р. справу допущено до провадження у Верховному Суді України.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення позивача та його представника, перевіrivши наведені в заяві доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України визнала, що заява підлягає задоволенню частково з таких підстав.

Згідно зі ст. 355 ЦПК заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана виключно з підстав: 1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах; 2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

Суди встановили, що 23 вересня 2008 р. між сторонами було укладено попередній договір, за умовами якого вони зобов'язалися до 30 жовтня 2008 р. укласти договір купівлі-продажу земельної ділянки площею 0,0623 га, власником якої був М. На підтвердження свого наміру Г. передав М. 24 тис. грн як передоплату (аванс) у рахунок вартості земельної ділянки.

Зазначеним попереднім договором (п. 5.1) було встановлено, що в разі відмови продавця

від укладення договору купівлі-продажу він зобов'язується повернути покупцю суму, отриману ним під час підписання цього договору, та відшкодувати покупцю збитки, завдані простроченням, у розмірі 100 % від суми передоплати з урахуванням індексу інфляції. Також п. 5.2 було передбачено, що у разі невиконання умов цього договору з вини покупця сума передоплати (авансу) залишається у продавця.

Відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд першої інстанції виходив із того, що на час укладання основного договору 30 жовтня 2008 р. продавець зібрав та надав усі необхідні для здійснення правочину документи, що підтверджено штампом нотаріуса на них, однак основний договір укладено не було. Також зазначено, що М. не відмовлявся і не ухилявся від укладення основного договору, зміни в попередній договір щодо строків укладання основного договору не внесені, тому з боку продавця не було порушень п. 5.1 укладеного попереднього договору, а отже, немає й підстав для повернення авансу.

У наданій заявником для порівняння ухвали колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 30 вересня 2009 р. зазначено, що оскільки в строк, встановлений попереднім договором, основний договір купівлі-продажу укладено не було не з вини позивача, то згідно зі ст. 635 ЦК авансова сума підлягає поверненню.

Решту наданих для порівняння судових рішень судів касаційної інстанції не можна вважати такими, що свідчать про те, що за аналогічних обставин і однакового регулювання нормами матеріального права спірних правовідносин суд дійшов протилежних висновків щодо заявлених позовних вимог.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції норм матеріального права, які регулюють спірні правовідносини, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Згідно з вимогами ст. 629 ЦК договір є обов'язковим для виконання сторонами.

В абз. 1 ч. 1 ст. 635 ЦК зазначено, що попереднім є договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір) на умовах, встановлених попереднім договором.

Необґрунтоване ухилення однієї із сторін від укладення основного договору, передбаченого попереднім договором, може бути підставою для відшкодування другій стороні збитків, зав-

даних простроченням, якщо інше не встановлено попереднім договором або актами цивільного законодавства (ч. 2 ст. 635 ЦК).

Встановлені судом обставини справи та аналіз наведених норм матеріального права дають підстави для висновку про те, що, вирішуючи спір про повернення авансу та відшкодування збитків, завданих одній із сторін попереднього договору, суду слід встановити причину неукладення основного договору, чи мало місце необґрунтоване ухилення однієї із сторін від укладення договору, а також з'ясувати умови відповідальності, які були встановлені попереднім договором.

Проте при вирішенні спору суди наведених вимог закону та умов укладеного між сторонами попереднього договору, яким встановлювалось, що сума передоплати (авансу) залишається у продавця лише у разі невиконання умов цього договору з вини покупця, не врахували.

Відмовивши у позові з тих підстав, що М. не відмовлявся і не ухилявся від укладення ос-

новного договору, без встановлення причини неукладення договору та наявності вини самого позивача в цьому суд допустив неправильне застосування норм матеріального права, зокрема ст. 629 та ч. 2 ст. 635 ЦК, а суд касаційної інстанції безпідставно погодився з таким висновком.

Відповідно до вимог частин 1, 2 ст. 360⁴ ЦПК Верховний Суд України задовольняє заяву у справі, яка переглядається з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 355 ЦПК, якщо встановить, що судові рішення є незаконним.

За таких обставин, керуючись ст. 360³ ЦПК, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України заяву Г. задовольнила частково: ухвалу колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 9 квітня 2012 р. скасувала, справу направила на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

При вирішенні питання щодо колізії правових норм слід виходити з принципу дії закону в часі, відповідно до якого втрата юридичної сили акта (чи певної його норми) пов'язується, зокрема, з прийняттям нового акта, що встановлює інші правила, ніж ті, що були встановлені попереднім актом.

З огляду на те, що Закон України «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати», який є нормативно-правовим актом спеціальної дії, що регулює порядок та підстави компенсації громадянам втрати частини доходів у випадку порушення строків їх виплати, прийнятий пізніше та встановлює інші правила виплати компенсації, ніж передбачені ч. 7 ст. 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», застосуванню підлягає нормативно-правовий акт, прийнятий пізніше

ПОСТАНОВА

*Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України
від 7 листопада 2012 р. у справі № 6-131цс12
(в и т я з)*

У лютому 2012 р. П. звернувся до суду з позовом до публічного акціонерного товариства «ДТЕК Павлоградвугілля» (далі — ПАТ) про стягнення компенсації за несвоєчасне отримання (сплату) щомісячних страхових виплат.

Свої вимоги позивач обґрунтував тим, що рішенням Першотравенського міського суду Дніпропетровської області від 26 вересня 2011 р. стягнуто з відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних

захворювань України у м. Першотравенську (далі — Фонд) на його користь у рахунок недоплачених щомісячних страхових виплат за період з 18 квітня 2008 р. до 1 березня 2011 р. (в межах трирічного строку) суму в розмірі 18 тис. 700 грн 21 коп. Виплату цієї суми Фонд здійснив у грудні 2011 р.

П. зазначив, що цим рішенням встановлено, що недоплата щомісячних страхових виплат та їх несвоєчасна виплата Фондом виникла з вини ВАТ «Павлоградвугілля» (далі — ВАТ), право-

наступником якого є ПАТ, у зв'язку з неправильним визначенням розміру щомісячної суми відшкодування втраченого заробітку станом на 1 липня 2000 р.: замість 538 грн 99 коп. визначено суму в розмірі 377 грн 24 коп.

Пославшись на порушення ПАТ його прав, позивач просив стягнути з відповідача компенсацію за несвоечасну виплату страхового відшкодування за цей період у розмірі 3 тис. 314 грн 25 коп.

Першотравенський міський суд Дніпропетровської області рішенням від 17 квітня 2012 р. позов П. задовольнив: постановив стягнути із ПАТ на користь позивача компенсацію за несвоечасну виплату щомісячної страхової суми в розмірі 3 тис. 314 грн 25 коп.; вирішив питання про оплату судових витрат.

Рішенням Апеляційного суду Дніпропетровської області від 28 травня 2012 р. рішення суду першої інстанції скасовано та ухвалено нове рішення, яким у задоволенні позову П. відмовлено.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 6 липня 2012 р. П. відмовив у відкритті провадження у справі.

20 серпня 2012 р. П. звернувся із заявою про перегляд Верховним Судом України зазначеної ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ згідно з п. 1 ч. 1 ст. 355 ЦПК — з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права: ст. 34 Закону від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР «Про оплату праці» (далі — Закон № 108/95-ВР), ст. 2 Закону від 19 жовтня 2000 р. № 2050-III «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати» (далі — Закон № 2050-III), ч. 7 ст. 40 Закону від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (далі — Закон № 1105-XIV) та постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 р. № 159 «Про затвердження Порядку проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати» (далі — постанова КМУ № 159) до правовідносин щодо стягнення компенсації у зв'язку з порушенням строків виплати щомісячних страхових сум, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних

правовідносинах. Заявник просив скасувати зазначену ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та залишити в силі рішення Першотравенського міського суду Дніпропетровської області від 17 квітня 2012 р., яким його позов задоволено.

Як приклад неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону в подібних правовідносинах П. навів ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 липня 2012 р. в справі за позовом Л. до ПАТ про стягнення компенсації.

Скасовуючи цією ухвалою рішення апеляційного суду та залишаючи в силі рішення суду першої інстанції, суд касаційної інстанції виходив із того, що в разі несвоечасної виплати або несвоечасного визначення розміру відшкодування шкоди, заподіяної працівнику ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, підлягає стягненню компенсація втрати частини доходу у зв'язку із затримкою її виплати в порядку, передбаченому ст. 34 Закону № 108/95-ВР, законами № 2050-III та № 1105-XIV, постановою КМУ № 159. За цими нормативними актами компенсації підлягають щомісячні суми відшкодування шкоди, нараховані за період із 1 січня 2001 р. в разі затримки виплати. Оскільки затримка виплати Фондом страхових сум сталася з вини підприємства, яке неправильно визначило розмір щомісячного відшкодування, суд касаційної інстанції визнав висновок суду апеляційної інстанції про відсутність правових підстав для стягнення компенсації за несвоечасну виплату сум відшкодування необґрунтованим та залишив у силі рішення суду першої інстанції, яким стягнуто з підприємства на користь позивача компенсацію за несвоечасну сплату щомісячних сум відшкодування шкоди.

Заявник зазначив, що касаційні суди під час розгляду вказаних справ за подібних предмета спору, підстав позову, фактичних обставин справи та однакового матеріально-правового регулювання правовідносин дійшли неоднакових правових висновків.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 1 жовтня 2012 р. справу за позовом П. до ПАТ про стягнення компенсації за несвоечасне отримання (сплату) щомісячних страхових виплат допустив до провадження Верховного Суду України в порядку гл. 3 розд. V ЦПК.

Ухвалою Верховного Суду України від 5 жовтня 2012 р. відкрито провадження в зазначеній справі.

Заслухавши суддю Верховного Суду України, дослідивши матеріали справи та перевіривши наведені в заяві доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку про відмову в задоволенні заяви з таких підстав.

За змістом п. 1 ч. 1 ст. 355 ЦПК заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана виключно з підстав неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Як вбачається, предметом перегляду в цій справі є неоднакове застосування касаційним судом ст. 34 Закону № 108/95-ВР, Закону № 2050-III, ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV та постанови КМУ № 159 у частині правомірності стягнення передбаченої цими нормативними актами компенсації громадянину частини грошових доходів із підприємства у випадку стягнення за рішенням суду з Фонду різниці між виплаченими і донарахованими щомісячними страховими виплатами за попередні періоди у зв'язку з неправильним обчисленням підприємством розміру цих щомісячних страхових виплат.

Так, у справі, яка переглядається, суди з'ясували, що згідно з висновком МСЕК від 11 вересня 1995 р. П. було вперше встановлено 50 % втрати професійної працездатності та на його підставі визначено розмір страхового відшкодування — 360 грн 90 коп., виплату якого здійснювало ВАТ до 1 лютого 2002 р.

Із 1 лютого 2002 р. виплату страхових сум здійснює Фонд у розмірі 377 грн 24 коп., а з 1 березня 2002 р. — у розмірі 450 грн 5 коп. щомісячно.

Першотравенський міський суд Дніпропетровської області рішенням від 26 вересня 2011 р. встановив факт неправильного нарахування підприємством розміру щомісячної страхової виплати П., яка станом на 1 квітня 2001 р. мала становити 538 грн 97 коп., та постановив стягнути з Фонду в межах трирічного строку з 18 квітня 2008 р. до 1 березня 2011 р. різницю між фактично отриманою сумою страхової виплати і тією, що підлягала до виплати у розмірі 18 тис. 700 грн 21 коп.

Рішення суду було виконане Фондом у грудні 2011 р.

Заявляючи в суді вимоги до ПАТ, П. на підставі ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV, ст. 34 Закону № 108/95-ВР із застосуванням відповідно до вимог ст. 8 ЦПК механізму, передбаченого Порядком проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати (затверджено постановою КМУ № 159; далі — Порядок проведення компенсації), просив стягнути з відповідача компенсацію частини втраченого доходу за період з 18 квітня 2008 р. до 1 березня 2011 р.

Ухвалюючи рішення у справі, яка переглядається, суд першої інстанції, посилаючись на встановлений рішенням Першотравенського міського суду Дніпропетровської області від 26 вересня 2011 р. факт вини підприємства у неправильному визначенні розміру щомісячного страхового відшкодування, що призвело до неповної та несвоечасної виплати Фондом протягом 2008—2011 рр. П. щомісячних платежів відповідно до ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV, дійшов висновку про те, що виплата Фондом позивачу в грудні 2011 р. на виконання судового рішення суми недоплаченого страхового відшкодування є підставою для стягнення з підприємства за цей період компенсації, передбаченої ст. 34 Закону № 108/95-ВР, Законом № 2050-III та Порядком проведення компенсації.

Апеляційний суд, з яким погодився суд касаційної інстанції, вважав, що висновки суду першої інстанції про те, що наявність вини підприємства у неправильному нарахуванні розміру щомісячної суми страхового відшкодування втраченого заробітку є підставою для задоволення позову, не ґрунтуються на законі, оскільки виплата компенсації має здійснюватись із тих самих джерел, з яких здійснюється виплата і самих страхових виплат, тобто Фондом.

Як у справі, що переглядається, так і в справі, наведеній заявником як приклад, суди касаційної інстанції при їх вирішенні керувалися ст. 34 Закону № 108/95-ВР, ч. 7 ст. 40 Закону № 105-XIV, Законом № 2050-III та Порядком проведення компенсації, однак дійшли протилежних правових висновків.

Таким чином, виявлено неоднакове застосування зазначених норм матеріального права до подібних правовідносин.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні цих норм права, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Стаття 34 Закону № 108/95-ВР (відповідно до Постанови Верховної Ради України від 20 лю-

того 1996 р. № 49/96-ВР «Про порядок введення в дію статей 10, 33, 34 Закону України «Про оплату праці» та встановлення мінімального розміру пенсії за віком», введеної в дію з 1 січня 1997 р.) передбачає, що компенсація працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку із порушенням строків її виплати провадиться відповідно до індексу зростання цін на споживчі товари і тарифів на послуги у порядку, визначеному чинним законодавством.

Такий порядок із 1 січня 1998 р. до 31 грудня 2000 р. було встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. № 1427 (далі — постанова КМУ № 1427), якою затверджено Положення про порядок компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати (далі — Положення).

Із 1 січня 2001 р. набрав чинності Закон № 2050-III, на підставі якого затверджено Порядок проведення компенсації. Згідно з цим Порядком у разі затримки виплати доходів компенсації підлягають щомісячні суми відшкодування шкоди, нараховані за період із 1 січня 2001 р. При цьому в п. 2 Порядку проведення компенсації встановлено, що компенсація працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати, нарахованої працівникові за період роботи з 1 січня 1998 р. до 31 грудня 2000 р., проводиться відповідно до Положення, до ліквідації заборгованості із заробітної плати за зазначений період.

Як вбачається з матеріалів справи, суди вирішували питання про здійснення П. компенсації втрати частини доходів (страхового відшкодування) за період із 18 квітня 2008 р. до 1 березня 2011 р.

На цей час питання щодо проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати регулювалося ст. 34 Закону № 108/95-ВР, Законом № 2050-III (у редакції від 16 січня 2003 р.) та Порядком проведення компенсації (зі змінами і доповненнями від 9 серпня 2001 р. та 31 березня 2003 р.).

Дія зазначених нормативних актів поширювалася на підприємства, установи та організації всіх форм власності і господарювання та застосовувалася у всіх випадках порушення встановлених термінів виплати грошових доходів, у тому числі з вини власника або уповноваженого ним органу (особи) та стосувалася всіх доходів, які одержують громадяни в гривнях на території України і які не мають разо-

вого характеру (пенсія, соціальна виплата, стипендія, заробітна плата).

Відповідно до цих нормативних актів підставою для здійснення компенсації громадянам втрати частини доходів є дотримання таких умов: 1) нарахування громадянину належних йому доходів (заробітної плати, пенсії, соціальних виплат, стипендії); 2) порушення встановлених строків їх виплати (як з вини, так і без вини підприємств всіх форм власності і господарювання); 3) затримка виплати доходів один і більше календарних місяців; 4) зростання цін на споживчі товари і тарифів на послуги; 5) доходи не повинні мати разового характеру (пенсії, соціальні виплати, стипендії, заробітна плата).

Строки виплати заробітної плати, соціальних виплат регулюються, зокрема, ст. 115 КЗпП та ч. 1 ст. 40 Закону № 105-XIV. Системний аналіз ст. 34 Закону № 108/95-ВР, положень Закону № 2050-III, ст. 115 КЗпП, ст. 40 Закону № 1105-XIV та Порядку проведення компенсації дає підстави для висновку, що основною умовою для виплати громадянину компенсації є порушення власником встановлених строків виплати нарахованих доходів (зокрема, заробітної плати, пенсії, соціальної виплати, страхових виплат). При цьому компенсація за порушення строків виплати нарахованого доходу проводиться незалежно від вини органу, що здійснює відповідні виплати, та незалежно від порядку і підстав нарахування цього доходу чи його частини: самим підприємством добровільно чи на виконання судового рішення, оскільки ці нормативні акти не містять будь-якого виключення.

Згідно із пунктами 5, 7 Порядку проведення компенсації сума компенсації виплачується громадянам у тому ж місяці, в якому здійснюється виплата заборгованості за відповідний місяць та проводиться за рахунок джерел, з яких здійснюються відповідні виплати, а саме: власних коштів — підприємствами, установами та організаціями, які не фінансуються і не дотуються з бюджету, а також об'єднаннями громадян; коштів відповідного бюджету — підприємствами, установами та організаціями, що фінансуються чи дотуються з бюджету; коштів Пенсійного фонду України, фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, інших цільових соціальних

фондів, а також коштів, що спрямовуються на їх виплату з бюджету.

Аналогічні положення щодо обов'язку Фонду здійснювати компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків виплати страхових сум містяться і в п. 1. 17 Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат (затверджено постановою правління Фонду від 27 квітня 2007 р. № 24; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 червня 2007 р. за № 715/13982), згідно з яким така компенсація проводиться відповідно до Закону № 2050-III і Порядку проведення компенсації.

З урахуванням цих правових норм суд касаційної інстанції обґрунтовано погодився з висновком апеляційного суду про відсутність правових підстав для покладення на підприємство обов'язку зі сплати компенсації, передбаченої ст. 34 Закону № 108/95-ВР, Законом № 2050-III та Порядком проведення компенсації.

Зазначений висновок узгоджується і з нормами Закону № 1105-XIV, який визначає правову основу, економічні механізми та організаційну структуру загального обов'язкового державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань, які призвели до втрати працездатності або загибелі застрахованих на виробництві.

Так, згідно із ст. 21 цього Закону у разі настання страхового випадку Фонд зобов'язаний у встановленому законодавством порядку своєчасно та в повному обсязі відшкодувати шкоду, заподіяну працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або в разі смерті, виплачуючи йому або особам, які перебували на його утриманні, зокрема, щомісяця грошову суму в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого. Всі види соціальних послуг та виплат, передбачені зазначеною статтею, надаються застрахованому та особам, які перебувають на його утриманні, незалежно від того, перебуває на обліку підприємство, на якому стався страховий випадок, як платник страхових внесків чи ні.

Тобто законодавець обов'язок відшкодування шкоди, заподіяної працівникові, поклав у повному обсязі на Фонд.

Відповідно до ч. 1 ст. 25 Закону № 1105-XIV усі види страхових виплат і соціальних послуг застрахованим та особам, які перебувають на їх утриманні, а також усі види профілактичних заходів, передбачених статтями 21 та 22 цього Закону, провадяться Фондом. Таким чином, законодавством України не передбачено можливості стягнення компенсації за несвоечасну виплату щомісячних грошових виплат з державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань з інших осіб, крім Фонду, незалежно від наявності вини таких осіб у зазначених несвоечасних виплатах.

Водночас можливість стягнення передбачених ст. 34 Закону № 108/95-ВР компенсаційних виплат за ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV пов'язується з наявністю вини Фонду в несвоечасній виплаті особі страхової суми.

При вирішенні питання щодо колізії правових норм, а саме ст. 1 Закону № 2050-III і ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV, слід виходити з принципу дії закону в часі, відповідно до якого втрачає юридичної сили акта (чи певної його норми) пов'язується, зокрема, з прийняттям нового акта, що встановлює інші правила, ніж ті, які були встановлені попереднім актом.

З огляду на те, що Закон № 2050-III, який є нормативно-правовим актом спеціальної дії, що регулює порядок та підстави компенсації громадянам втрати частини доходів у випадку порушення строків їх виплати, прийнятий пізніше та встановлює інші правила виплати компенсації, ніж передбачені ч. 7 ст. 40 Закону № 1105-XIV, застосуванню підлягає нормативно-правовий акт, прийнятий пізніше.

Таким чином, суд касаційної інстанції під час вирішення справи, що переглядається, правильно застосував норми матеріального права, тому підстав для задоволення заяви П. немає.

Відповідно до ч. 1 ст. 360⁵ ЦПК Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

Керуючись статтями 355, 360², 360³, 360⁵ ЦПК, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України в задоволенні заяви П. про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 липня 2012 р. відмовила.